ZAND

Frank Heine

Zand

Roman

BraveNewBooks

Colofon
Zand 2026

© Frank R. Heine
f.r.heine@planet.nl

ISBN 9789465464954
Uitgeverij Bravenewbooks.nl

Alle rechten voorbehouden

Hoofdstuk 1

Het huisje ligt verscholen in de uitlopers van de duinen, niet zichtbaar voor voorbijgangers en van het dorp gescheiden door de Postweg die vandaar in een flauwe bocht de kustlijn volgt. Vroeger, thuis, noemden wij het al het huisje van oom Yde. Ik ga er voor een jaar wonen, zo heb ik bedacht. Thuis hield ik het niet langer uit, zozeer vermolmde ik van verveling. Van de gevoelens van schuld en schaamte was in de loop der jaren alleen nog maar het waarom overgebleven. Ik ben er eerder geweest: twee zomers heb ik hier met Jennie en haar kinderen gelukkige weken doorgebracht. Een mensenleven geleden, lijkt het.

Oom Yde, geen echte oom maar destijds een vriend van mijn ouders, wilde geen geld of een andere vorm van tegenprestatie voor mijn verblijf met Jennie. Wel moest ik alles netjes achterlaten. Ook de laatste keer had ik het er fijn gehad met haar, misschien was ze wat stiller dan anders en eenmaal wees ze mijn dronken avances laat op de avond af. Later vroeg ze hoe ik vond dat het ging tussen ons. Goed, natuurlijk.

Op de dag van ons vertrek, nu alweer ruim vijfentwintig jaar geleden, gebeurde het onverwachte. Op de boot naar het vasteland zei ze me zomaar ineens dat het afgelopen was tussen ons. De scheepsmotoren bromden diep in de

buik van het schip. We zaten op een stalen bankje op het achterdek in de wind, en iets in mij weigerde haar woorden tot me door te laten dringen. Vragen naar wat ze bedoelde leek niet opportuun. Haar houding en intonatie waren op de een of andere manier duidelijk genoeg geweest. Ik weet nog dat de twee meisjes aan de reling stonden en naar de meeuwen keken, veinzend niets op te vangen van ons spreken en zwijgen. Of ze hoorden het misschien ook niet, maar waren niet verbaasd dat hun moeder hen, bij het ophalen van de bagage op de kade, zei dat ze hier met mama op de trein zouden stappen en niet met mij zouden meerijden naar huis. Ik was misselijk geworden van radeloosheid en wist niet meer waar mijn auto stond.

Op het eiland was ik nog een gelukkige onbezonnen man geweest, blij en energiek in de drukte van het vertrek naar huis. Later op het vasteland drong het pas goed tot me door; ik had klamme handen en mijn gezicht voelde koud bezweet.

'Jean-Pierre moet nog wat dingen doen.' Ze liep naar het station met de kinderen voorop, elk met een klein koffertje, heel nadrukkelijk weer helemaal alleen háár kinderen. Ik heb hen nooit meer gezien.

Oom Yde is al jaren dood, evenals zijn vrouw en ook hun dochter. Van wie het nu is was mij aanvankelijk niet duidelijk. Met het kleinkind dat me als de meest rechthebbende toescheen, heb ik afgesproken dat ik er een jaar zal gaan wonen en ik heb haar daarvoor een voor mij nogal fiks bedrag aan jaarhuur overgemaakt. Ik zocht haar op te midden van haar gezin met hond en tuin, en ik meende in haar iets van haar moeder Millie te herkennen. Dat zal wel verbeelding geweest zijn. Zij kende me van naam, zei ze, en

ik geloofde er niets van. Nou, ik kende haar ook niet, haar moeder des te beter.

Vroeger vond ik dia-avondjes stomvervelend. Behalve als oom Yde ons gezin uitnodigde voor de vertoning van zijn vakantiedia's. Oom Yde stond altijd op naturistencampings en ik wachtte er steeds op dat hun dochter Millie in beeld verscheen. Als veertienjarige was ik verrukt van haar jonge borsten; het voelde alsof zij alleen voor mij poseerde, achteloos, vanzelfsprekend, voor de tent of op het strand, dat deed er niet toe. Intussen zat ze gewoon naast me en ik was blij dat de kamer verduisterd was, want ik wist zeker dat de opwinding van mijn gezicht af te lezen was. O, jonge onschuld, denk ik nu, hoe graag had ik haar toen tegen me aan willen drukken. Maar in plaats daarvan nam ik in de pauze gewoon het flesje cola met rietje aan dat ze me glimlachend aanreikte. Ik herinner me haar, jong en springend tegen de golven, en besef tegelijk dat ze nu alweer jaren dood is. Zouden ze nog bestaan, die dia's, ergens in een vergeten doos?

Aan de dochter van Millie, ik ben haar naam alweer vergeten, heb ik dus zesduizend euro overgemaakt voor twaalf maanden verblijf in 'het huisje van oom Yde'. Hij woonde er soms alleen of met zijn vrouw en in mijn herinnering woonde hij ook regelmatig elders. Hij was een vrijbuiter, zei mijn moeder vaak. Op een zondagmorgen stond hij op het bordes met een stropdas waarop een naakte vrouw stond afgebeeld, in mijn ogen een nastrevenswaardig toonbeeld van vrijgevochten moed. Ik weet ook nog dat hij een Peugeot had met de koplampen modern weggewerkt in de spatborden, dat was nieuw in die tijd. Die auto reed hij onherstelbaar in ijzeren plooien tijdens een rit naar

Holland. Hij bezorgde daarmee onze au pair Nelleke, die hij voor een lift naar huis had meegenomen, een permanente derde wenkbrauw en hield er zelf een knieblessure aan over waardoor hij nog jaren een beetje mank liep.

Mijn motivatie om een jaar hier te wonen komt eigenlijk maar van één vraag: "Waarom". Een vraag die mij al jaren bezighoudt. Waarom had het niet anders kunnen gaan? Waarom was ik niet in staat mij in mijn werk te handhaven? Waarom kon een liefdesrelatie nooit lang duren? Waarom voelde ik mij vaak zo onprettig in de omgang met mensen? Was het mijn lot misschien? Of deugde het gesternte niet waaronder ik was geboren? Ik wil zo graag een antwoord. Ik denk daarom maar steeds dat de afzondering en de stilte mij zullen helpen bij het vinden ervan. Daar komt bij dat de tijd hiervoor niet onbeperkt is. Ik moet mij zorgen maken over mijn gezondheid die achteruit gaat en in toenemende mate om consulten en controles vraagt. Ik kan geen antwoord forceren. Misschien lukt het wanneer ik bevrijd ben van die tergend traag verlopende dagen, van het gezeik van mijn vrienden in het café, van het gezeur van Curly.

Mijn gezondheid, dus. Zeventig jaar zou toch wel haalbaar moeten zijn, had de internist van het plaatselijke ziekenhuis mij tien jaar geleden geantwoord. Ik had hem op de man af gevraagd naar mijn levensverwachting. Mijn kwalen had ik al wel, maar in mindere mate. Het antwoord had me gerustgesteld, opgelucht. Nu ik de zeventig heb bereikt, lijkt het erop dat de mededeling van toen een beangstigend goede inschatting is gebleken.

Curly is een vrouw van zestig jaar, hier uit de straat, een eindje verderop.

Ik zei haar dat ik een tijd weg moest om na te denken.

'Nee, niet door jou...,' wilde ze weten. Dat speelde trouwens voor mij helemaal niet, want wat had ik nou eigenlijk met haar? Voor mij is zij niet meer dan een soort vriendin die soms op mijn huis past. Af en toe maakt ze voor een redelijk uurtarief mijn huis schoon.

'Je hoeft je niet over mij te ontfermen,' had ik haar eens gezegd. Het had niets veranderd.

'… over mijzelf, over vroeger.' Curly hoorde mij stil aan. Zij schonk mij al jaren een genegenheid die ik niet kon beantwoorden. Tot mijn ergernis had zij mij meer dan eens in staat van crisis aangetroffen, als ik de laatste jaren soms gegrepen was door de angst voor absolute afwijzingen in mijn werk. Zij had mij weliswaar in de afgelopen jaren evenwichtiger en rustiger zien worden, maar zei toch wel iets te begrijpen van mijn behoefte aan stille afzondering.

Mijn dagen thuis werden gevuld met wat rondhangen, lezen en puzzelen op mijn telefoon. Mijn sociale contacten waren gereduceerd tot de cafévrienden die ik te dikwijls trof aan de bar van het buurtcafé. Pim, Abel, Wouter; ik vind het zelfs gênant dat zij mijn beste vrienden zijn geworden. Mijn broer belde af en toe. Dat vond ik fijn, ik kon goed met hem praten. Hij is onlangs gestorven. Plotseling in zijn slaap; nu mis ik hem en zijn telefoontjes. Hij kon mij vaak opbeuren.

'Voor hoelang?' Ik zei dat niet te weten en ik wilde me hierin niet vastleggen.

'En waar dan?' Ik wilde het haar niet zeggen. Helemaal alleen, los van alles.

‘Geen contact?’

‘Nee, geen contact. Met niemand.’

‘En je pillen?’

‘Die neem ik mee.’

‘Je gaat toch niet met de motor, hè? Heb je geen controle-afspraken in het ziekenhuis?’

‘Nee, niets.’

‘Je komt toch wel terug?

Na een keer of vier op en neer te zijn gereisd van huis naar hier, heb ik de standaarduitrusting van het huisje aangevuld met de spullen die me dierbaar zijn of mij als noodzakelijk voorkomen. Een deel van mijn boeken, wat foto’s, mijn eigen hoofdkussen en dekbed, een bureaulamp, laptop, mijn koffertje met medicijnen. De drie uur durende treinreis, steeds met een grote rolkoffer, eindigde altijd met de boot. Tegen de tijd dat we het haventje binnenliepen wenste een heldere luidsprekerstem de badgasten een fijn verblijf, en de eilanders een welkom thuis. Dat stemt me steeds een beetje weemoedig.

Het fietsverhuurbedrijfje vooraan in de Dorpsstraat had naast een honderdtal fietsen in een loods, ook een bakfiets en voor een tientje heeft de knecht, of hoe heet zo iemand, een paar keer mijn spullen van de boot naar mijn onderkomen gebracht.

Guus, zo heet hij, lijkt me een aardige jongen, met een ernstig uiterlijk, die waarschijnlijk blij is dat hij in plaats van accu’s van fietsen opladen, banden plakken en velgen poetsen, nu ineens verhuizer was geworden, weliswaar

tussen zijn reparatieklussen door, maar toch. Zijn leven is door mijn verzoek ingrijpend veranderd, want vanaf die tijd mag hij nu in het hoogseizoen vrijwel dagelijks de tassen, koffers en tenten van aankomende toeristen – badgasten, zeggen ze hier – naar de camping brengen. Zijn baas had met het tegemoetkomen aan deze transportbehoefte, een nieuw verdienmodel gevonden. Ik zie mijn verhuisjongen soms, staand op de pedalen, ernstig en ouder lijkend dan hij waarschijnlijk is, met zijn vrachtje van of naar de camping rijden. Altijd zwaait hij naar me. Begrijpelijk, want het is vast en zeker door mij dat hij een nieuw leven is begonnen.

Mijn kleine huis is zo langzamerhand ingericht zoals ik het hebben wil. Ik heb het bed in de hoek van de woonkamer geplaatst, naast het bureau waar mijn lamp van thuis op staat. Voor het zijraam staat de tafel waaraan ik mijn maaltijden gebruik die ik in het aangrenzende keukentje bereid. Er is een fauteuil en de grote bank staat in de erker met de openslaande deuren die uitzicht geven op het lage duinlandschap. Voor de deuren ligt het grote betegelde terras dat nu bedekt is met een laagje zand.

Het zijraam kijkt uit op hogere duinen waar je niet overheen kunt kijken en waarachter, enkele kilometers verderop, het taaie helmgras in een neergaande glooiing overgaat in het strand.

Het kostte nogal wat moeite om het oude bed uit de kleine slaapkamer naar de woonkamer te slepen. Toen het rechtop stond kon ik de draai door de deur maken, met wat beschadiging van de verf, dat wel. Maar oom Yde is toch dood. De kast die in de achterste slaapkamer staat wordt mijn kledingkast.

In de lange gang vanaf de voordeur zijn links een berg-

hok, de WC, een kleine badkamer met douche en wasmachine, en het keukentje. De twee kleine slaapkamers liggen aan de andere kant van de gang die eindigt bij de deur naar de grote woonkamer. Dat is mijn cocon waar werken, eten, luieren en slapen in één vertrek zijn samengebracht. Veel is er nog precies zoals vroeger, erg gedateerd allemaal, maar de oude bank zit slaapverwekkend lekker. Dat zou Jennie ook nog wel weten, denk ik, van onze kleine intieme momenten wanneer de kinderen buiten speelden.

Wat ik vergeten was is het zand dat door het hele huis op de planken vloer ligt. Al houd je alles dicht, het komt altijd binnen.

Het is eind augustus en de lome stroom toeristen is nog onverminderd groot, tenminste in de Dorpsstraat. Alle winkels zijn open, men slentert af en aan, blijft even staan bij de etalage van de juwelier en likt aan een ijsje. De vakantiehuisjes zijn nog volop verhuurd, de stranden vol en de vaartochtjes naar de zeehonden zullen ook nog wel even aanhouden. Dat zal straks anders worden, wanneer de wind hard over de duinen raast en de golven tegen de kade slaan. Dan wordt het stil op het eiland, de straten en stranden verlaten, en de eilanders scholen 's avonds samen rond de bar van Hotel Zeezicht, die van een luxe vakantie-borrelplek is verkleind tot een intieme kroeg voor wie elkaar al een leven lang kennen.

Dagelijks loop ik naar de Coöp voor boodschappen. Dat is eigenlijk niet handig, ik kan beter voor een paar dagen

tegelijk inkopen doen. Aan de andere kant is zo'n korte dagelijkse wandeling wel een welkome onderbreking van het vele nadenken en het houdt me bovendien in beweging.

Mijn wereld is klein geworden, kleiner zelfs dan mijn leven thuis de laatste jaren al was. Het is slapen, nadenken, schrijven, een korte wandeling, af en toe een zweem van verveling en dat is het dan.

Ik heb kennisgemaakt met dokter Ander, een vriendelijke jongeman die zeer tevreden lijkt met zijn praktijk annex apotheek hier op het eiland. Ik heb gezorgd dat hij inzage heeft in mijn medisch dossier, dus hoef ik hem niet veel uit te leggen. Hij heeft me wel toegezegd mij van mijn medicijnen te voorzien voor de gebruikelijke duur van drie maanden. Voor het overige vertrouwt hij mij geheel toe aan de afdeling Interne Geneeskunde van het Medisch Centrum in de stad aan de wal, die ze hier gewoon 'de stad' noemen, en soms gewoon: Stad. Ik merkte dat ze daar eigenlijk geen zin hadden in een nieuwe patiënt die zomaar uit het zuiden kwam en nog tijdelijk ook. Maar de aard van mijn kwalen heeft hen kennelijk doen besluiten zich – voorlopig administratief – over mij te ontfermen. Over twee maanden heb ik een afspraak met wat 'mijn' dokter zal zijn.

Om beter tot mijzelf te kunnen komen heb ik gemeend mij enkele dingen te moeten ontzeggen. Zo heb ik geen televisie, maak ik geen gebruik van e-mail of van sociale media. Mijn afwezigheid zal niet opvallen, zoveel contacten heb ik immers niet meer, laat staan vrienden. Ik heb wel geregeld dat mijn post wordt doorgestuurd, voorlopig althans, Curly weet dat niet en zal het misschien niet eens merken. Ik kan wel in noodgevallen nog altijd iemand bellen. Mijn telefoon ligt hier ergens in het boekenkastje en moet opgeladen worden.

Contact met de mensen hier zal ik niet nastreven, ik zal me daar zelfs verre van houden, want ik weet hoe me dat kan afhouden van wat ik op weemoedige momenten het overdenken van mijn levenslot noem.

Ondanks dit alles heb ik mijzelf twee geneugten gegund: af en toe, wat best vaak is, een glas wijn en de radio. Dat laatste is niet speciaal bedoeld voor het nieuws of voor actualiteiten, maar om af en toe naar mooie muziek te luisteren.

Als ik dan toch het dorp in loop krijg ik meestal een onprettig gevoel. Ik kan er de vinger niet echt op leggen, maar ik zie dat ze mij niet vriendelijk benaderen en liever wegkijken dan me groeten. In de winkel reken ik zwijgend af en de enkele vraag die ik heb wordt genegeerd door te doen alsof ze me niet horen. Ik probeer het me niet aan te trekken, maar kom toch lichtelijk aangedaan thuis. Soms denk ik dat het meevalt. Dan heeft iemand onderweg meewarig naar me geknikt. En, oh ja, een vakkenvuller heeft hallo tegen me gezegd toen hij het gangpad vrij maakte om me door te laten. Maar toch begrijp ik het niet. Ik heb er geen melding van gemaakt in mijn dagboek, want ik heb het gevoel dat wat ik niet opschrijf er ook niet is. Het kan immers pas waarheid zijn als het geschreven staat. Ik ben argwanend en ga me dingen inbeelden. Is dat misschien het gevolg van jarenlang in gevoelens van schuld en spijt te hebben geleefd?

Het is in de vroege schemering dat ik me een glas rode wijn inschenk. Vanmiddag heb ik onverwacht bezoek van Guus gekregen. Ik zag hoe hij aarzelend over het schelpenpad langs het raam naar de voordeur liep. Hij is een vriendelijke jongen. Ik heb thee met hem gedronken, maar het is me

niet duidelijk geworden waarvoor hij kwam. Ik vroeg hem wat ik voor hem kon doen; hij gaf eigenlijk geen antwoord en zei dat hij blij was met zijn nieuwe bezigheden, iets wat hij inmiddels al weken doet. Nu de stroom van badgasten afneemt, is hij niet alle dagen actief met de bakfiets, dus als hij nog iets voor me zou kunnen doen… Hij is jong, goedgebouwd en niet dom, kortom een jongen met mogelijkheden die hij waarschijnlijk niet zal weten te benutten. Als hij verder niets onderneemt, rijdt hij over twintig jaar nog de hele zomer van de boot naar de camping heen en weer. En over veertig jaar ook, als oude eilander. Ik zag dat hij loog toen hij vertelde dat hij met zijn moeder in het dorp woonde in een straatje achter de Dorpsstraat. Hij kan niet liegen en dat pleit voor hem. Ik zei er niets van. Na de lagere school wilde hij wel of niet verder leren, dat was onduidelijk, en de fietsenzaak wilde hem graag als hulp. Hij deed er vaag over, maar zo begreep ik dat het ongeveer zat.

Zijn hele verhaal, meer was het niet, vertelde hij me in anderhalf uur bij drie koppen thee. Hij lijkt ouder dan de twintig jaar die hij zegt te zijn, zijn blonde lokken doen me aan Erik de Noorman denken. En hij is slim. Hij was ook wel nieuwsgierig naar mij, maar ik zag dat hij aarzelde om me vragen te stellen. Ik verzekerde hem dat hij best nog eens kon langskomen als hij daar zin in had. Toen hij weg was bekroop me het gevoel dat er iets niet klopt. Hij gedraagt zich niet als een bakfietser, hij is meer, veel meer dan dat. Dat blijkt wel uit zijn belangstelling, zijn vragen, uit hoe hij praat.

Het is alweer donker en in stilte bereid ik mijn maal. Het langere tijd voor het gasstel staan vermoeit me, al roerend

bedenk ik dat ik de laatste tijd al na tien passen de neiging heb om te gaan zitten. Ik heb een krukje in de douchecel gezet, zodat ik me deels zittend kan afdrogen, vermoeid, met een bonzend hart.

Wanneer ik vanuit mijn woning het dorp in ga, tref ik aan het einde van het zandpad, daar waar ik de Postweg moet oversteken naar de bewoonde wereld, een bankje. Het is een welkome uitrustplek geworden, zowel op weg naar de winkel als terug naar huis. En niet alleen welkom, maar zelfs noodzakelijk heb ik gemerkt. Ik heb geprobeerd om als het ware door de vermoeidheid heen te lopen, dus gewoon doorlopen alsof ik niet moe ben, maar dan word ik duizelig en dat vind ik nog bedreigender dan moe. Ik vrees dan de greep op alles om mij heen en daarmee op mijn bewustzijn te verliezen.

Uit nieuwsgierigheid – ik wil eigenlijk niet nieuwsgierig zijn – heb ik mijn telefoon opgeladen. Een paar whatsappjes, een sms'je en een onbekende telefonische oproep; zaken die mogelijk dringend om actie vragen, stel ik me voor. De verleiding was groot te lezen wat men mij wilde laten weten. Ik zag ervan af. Ik wil niets meer, van niemand. De rust die dit besluit me gaf was echter van korte duur, want 's avonds laat realiseerde ik me dat mijn mobiele telefoon getraceerd kan worden, dat had ik wel eens gehoord.

'Hij zit op het eiland! Hij zit op het verste eiland!' zal Curly roepen en er zullen expedities worden uitgerust om mij op te sporen en terug te brengen naar mijn oude bestaan van puzzels en buurtcafé. Het heeft me zeker een nachtelijk uur gekost om uit mijn telefoon alles te verwijderen wat maar los te peuteren was en daarna kon ik nog niet rustig slapen. Ik zou de afzonderlijke stukjes, zo droomde ik half, batterij,

simkaart, lensjes en ander onduidelijk spul in zee moeten gooien, en wel op verschillende plaatsen; nooit zouden ze meer bij elkaar mogen komen, als door een wonder samengebracht om met elkaar weer het oude toestel te worden, want zoiets lees je ook wel eens, weliswaar met een kans van een op de tien triljoen. Met deze gedachten viel ik in slaap.

Zittend op de bank ervaar ik een benauwende stilte. Zal ik ooit nog weten waarom voor ik dood ga. Het is een doodse stilte. De wind is gaan liggen en het lijkt wel of de duinen slapen. Op welke wijze zal ik de dood ontmoeten, hoe moet ik dat doen? Kan dat wel en kan ik mijn angst dan de baas blijven? Als ik zit en rondkijk voel ik het leven in mijn lijf aanwezig. Het bloed klopt in mijn hals. Mijn haperende nieren werken hard om alles bij te benen, maar hoe lang nog?

Ineens is er de schrik dat ik thuis mijn garagebox misschien niet heb afgesloten. Daarin staat mijn eens zo allesbeheersende hobby, mijn trots op twee spaakwielen. Ik dacht al een tijd om hem te verkopen, maar daar kwam ik dan steeds weer op terug. Hij is veel waard, een echte oldtimer. Er wordt geklopt achter in de gang, bij de voordeur. Met moeite maak ik me los van de gedachte aan mijn motorfiets, ik heb eigenlijk geen zin in bezoek. Het is Guus en ik vraag hem toch binnen. 'Thee?'

We praten een poosje, zomaar, zijn bezigheden en het weer. Dan stel ik voorzichtig mijn vraag en ik schrik er een beetje van dat hij helemaal niet verbaasd is. Ik zie wel dat hij het moeilijk vindt om antwoord te geven.

'Tegen u gericht?' Ik zie hem aarzelen.

'Ja, dat men mij uit de weg gaat, niet wil groeten, alsof de mensen me hier niet willen.'

Hij kijkt even naar buiten en lijkt na te denken. Het is even stil.

'Ja, er speelt wel iets, ik weet niet precies wat. Ik kan het wel navragen als u dat wilt.'

'Graag. Heb je enig idee waar ik aan moet denken?'

Hij kijkt weer naar buiten; ik zit hem misschien te dicht op de huid, waardoor hij niet weet wat hij moet zeggen. Ik zie zijn knappe gezicht met regelmatige trekken en zijn open blik. Niet het gezicht van een knechtje van de fietsenmaker. Hij is naar de kapper geweest en zijn blonde krullen zijn gekort naar de norm van wat hier gebruikelijk is. Met zijn rustige manier van kijken en praten zou hij vroeger een jonge collega van mij kunnen zijn geweest. Net als ik bedenk dat hij voor veel ouders de ideale schoonzoon zou zijn, staat hij abrupt op, stoot zijn kop thee om en struikelt over zijn benen. 'Jezus! Sorry, dat ging per ongeluk.'

Als hij weg is blijft het me bezighouden. Heb ik iets helemaal verkeerd gedaan in de ogen van de eilanders, nu, de afgelopen weken? Of is het iets van vroeger, toen ik hier met Jennie was? Heeft zij zich zonder dat ik het wist heel erg misdragen, of haar kinderen? Ik kan me dat niet voorstelen. Het is al zo lang geleden.

Ongemerkt is het donker geworden en ik knip de bureaulamp aan. Ik buig me over mijn schrift en in de kleine lichtcirkel weeg ik de woorden alvorens ze op te schrijven. Waarom heeft de een succes en faalt de ander? Moet je verdrietig zijn om een mislukt leven? Ik boetseer de zinnen in mijn beleving tot een kathedraal van taal. De woorden, de zinnen, het klopt allemaal, ze klinken hoog en galmend. Ik vind het mooi. Maar wel verdrietig.

Hoofdstuk 2

De eerste schooldag. Zijn eerste schooldag. Voorzichtig ging hij achter het grote bureau zitten. Onwennig, maar wel met een gevoel van intense voldoening. Vanaf het moment dat men hem gepolst had was er iets in hem gaan groeien. Hij had er met Bonnie discussies over gehad, tot 's avonds laat was hij aan het woord geweest en soms eindigde het met ruzie.

'Je bent zo'n goede docent, waarom zou je wat anders willen.' Jean-Pierres argumenten waren wisselend en overtuigden zijn vriendin Bonnie niet. Meer voldoening, meer status, meer geld, daar kwam het eigenlijk altijd op neer.

'Maar het gaat nu zo goed, je bent zo gelukkig nu.

Dat laatste was zeker waar. Elke les was een groot spel met de klas. Hij wist zijn leerlingen te boeien en te verleiden tot discussies waarin velen zich geïnspireerd en soms zelfs wat opgetild voelden door het begrip en inzicht dat hij hen bijbracht. Jean-Pierre kon goed vertellen en goed luisteren. Hij kon ook zijn leerlingen het gevoel geven dat wat zij vroegen of zeiden beslist de moeite waard was. Als er iets onzinnigs werd gezegd reageerde hij met: 'Bekijk het eens van deze kant,' om vervolgens in vijf zinnen de klas tot nieuwe, betere reacties te brengen.

Nu is maatschappijleer een prachtig vak dat jonge mensen

wegwijs maakt in de wereld waarin zij leven. Het opgelegde lesprogramma wijzigde nooit ingrijpend. Hooguit drong de inspectie erop aan wat meer het accent te leggen op bijvoorbeeld aspecten van de pluriforme samenleving, of de rechtsstaat, en hoewel Jean-Pierre zich daar in de regel wel aan hield, vond hij dat dergelijke instructies naar de waan van de politieke dag waren ingegeven.

Zijn docentschap kreeg aanzienlijk meer diepgang nadat hij, aanvankelijk met tegenzin, een academische graad had moeten halen om zijn werk te kunnen blijven doen. Toen hij als leraar begon, ergens begin jaren tachtig, was de vraag naar docenten zo groot dat een hbo'er zonder bevoegdheid tijdelijk voor de klas mocht staan. Dat was hem een aantal jaren gegund, vooral omdat hij zich tot een uitstekende docent had ontwikkeld. Hem werd enkele jaren gegeven om zich academisch te laten bijscholen wat leidde tot een succesvolle afronding inclusief officiële lesbevoegdheid. Toen hoorde hij er helemaal bij. Dat vond hij niet alleen zelf, voor zijn mededocenten was hij nu een volwaardige collega en sommige leerlingen waren in stilte trots op hem.

Nu, voor het eerst aan het grote bureau, hoorde hij er nog niet bij. Hij had de meeste docenten ontmoet en kort gesproken, de conciërge was wat nors geweest en Verbeek, de conrector, had hij vandaag nog niet gezien. Die had, zo had hij begrepen, de gewoonte om niet voor tien uur op school te komen. En aangezien hij de roosters maakte, regelde hij dat zijn geschiedenislessen nooit voor het derde lesuur begonnen.

Het oude gebouw werd gedomineerd door een centraal trappenhuis met een groot glas in loodraam en kleinere

trappen in zowel de oost- als de westvleugel.

De eerste keer was hij met de voorzitter van het bestuur via het centrale trappenhuis naar de directiekamer op de eerste verdieping gelopen, waar hij kennismaakte met enkele bestuursleden en ene Verbeek, de conrector dus, die dat bij hun kennismaking een beetje te nadrukkelijk aangaf. Het was een zonnige vrijdagmiddag in de Paasvakantie. In het gebouw heerste een doodse stilte met lege gangen en glimmende vloeren.

Het gesprek verliep voorspoedig. Vooral nadat Jean-Pierre had aangegeven dat een rector heel andere taken had dan een docent. Hij moest een stimulator zijn om de docenten tot hun recht te laten komen. Hij beantwoordde vragen over kerndoelen en eindexamenprogramma's en men knikte instemmend en welwillend. Ja, een goede relatie met de inspectie was zeker erg belangrijk. De conrector, die nog niet veel gezegd had, vroeg plotseling of meneer Jean-Pierre van Gaert Métente hem zijn visie op het onderwijs kon geven. Het bracht hem in de war. Hoezo visie op het onderwijs. De voorzitter probeerde de vraag van de conrector wat te preciseren, maar dat maakte het allemaal niet duidelijker. Na wat aarzelende zinnen maakte Jean-Pierre ervan dat onderwijs meer is dan kennisoverdracht en hij haalde daarbij de pedagoog Rommert Casimir aan met diens uitspraak "Kennis is macht, maar meer dan kennis is karakter". De voorzitter leek opgelucht dat zijn kandidaat zich er op deze manier uit had weten te redden. Toen het gesprek ten einde leek gaf iedereen hem een hand en de voorzitter liet hem de naastgelegen docentenkamer zien. De administratie was beneden, naast de kamer van de conrector. Ook "zijn" lokaal, dat gedeeld werd met twee

andere “kleine vakken”, was beneden. Hij zou zes lessen maatschappijleer per week geven.

Daarna duurde het zo lang dat Jean-Pierre ervan uitging dat hij het niet zou worden, maar hij werd het wel, rector van het Simon Groot College. Hij zou het heel graag aan Jennie hebben willen vertellen, zelfs na zo veel jaren, maar dat kon hij niet.

Er werd op zijn deur geklopt toen hij de bureauladen aan het inspecteren was.

‘Ja?’

‘Bloemen voor meneer,’ zei de conciërge en zette de vaas op een hoek van het bureau. Zonder nog iets te zeggen verliet hij het vertrek. Uit het bijgevoegde kaartje bleek dat het boeket afkomstig was van de onderwijsinspectie. ‘Proficiat met uw rectoraat’.

Even dacht Jean-Pierre aan een grap, dat iemand hem voor de gek hield, maar hij kon niet bedenken wie, dus zou het echt van de inspectie moeten zijn.

‘Zo, Van Gaert, daar ben je dus.’ Verbeek was de kamer binnen gezwaaid en als in een beweging in een stoel beland. Van Gaert herkende hem van de sollicitatiegesprekken. Zijn borstelige grijze haar, precies passend bij zijn snor en wenkbrauwen.

‘Nou welkom dan maar, hè!’ Hij leunde achterover en sloeg zijn benen over elkaar. Van Gaert kon niet nalaten op de wandklok te kijken. Bijna half elf.

‘Denk je wel aan de aulabijeenkomst van vanmiddag, hij staat gepland op half vier.’

‘Wat bedoel je?’

Verbeek liet een kort lachje horen waarin een ‘dat dacht ik al’ klonk. Hij ging wat verzitten en Jean-Pierre voelde